

ZAGATALA: TAK TOHLE JE ÁZERBÁJDŽÁN (2. ČÁST)

Tento článek pochází z webu [Za horami.cz](#), kde najdeš jeho online verzi včetně případné fotogalerie. Až budeš opět ve spojení se světem, můžeš se také podívat na Facebook [@zahoramicz](#), co je nového.

Co všechno se dá stihnout za jeden večer na horském hřebeni poblíž azerbajdžánsko-ruských hranic? Být malém sežrán smečkou psů a jako odškodné nafasovat dvě kila sýra nebo se nechat zatknout pohraničníky a pak si spolu s nimi nad flaškou polské vodky a pod hvězdnatým nebem poslechnout pár operních árií. Vypravit se někam úplně naslepo jen se starou vojenskou mapou je občas zajímavý počin...

Článek je pokračováním. Doporučuji přečíst také [první část cestopisu](#).

HORSKÁ OSADA

Bezejmenná osada ležící na začátku hřebene vedoucího až k hoře Qudurdag, je nádherně odlehlým místem. Přestože těžká technika ruské provenience se dostane skoro všude, až sem může náklad dopravit jedině člověk nebo kůň.

I když je město v dolině na dohled, dělí tuto usedlost od dobré dostupnosti pár set výškových metrů a půl dne cesty k nejbližší normální silnici. Ačkoliv se jedná o výchozí bod jednoho z nejhezčích [kavkazských treků](#), je to poslední místo kam se běžný smrtelník může legálně podívat bez vyřizovaček s ministerstvy a tučného příspěvku na rozvoj turistiky. Jenže to jsme nevěděli...

Jenom na koni nebo pěšky

Osazenstvo vesnice tvořila zajímavá směs pastevců a jejich stád, pár mladých lidí z doliny na velmi specifické dovolené a skupina ruských dětí i s jejich učitelkou, které tu měly něco jako letní tábor. Takže rozhodně bylo o čem si povídat.

Mimochodem „pravá“ ruština paní učitelky byla po hrubém přízvuku kavkazských obyvatel jako pohlazení po uších. Jednou bych se ten jazyk mohl doopravdy naučit.

Ten výhled poznáte v chuti jejího sýru

Po tradičním čajovém uvítání a degustaci sýrů místní proveniencie – není divu, že jsou tak dobré, když se zdejší krávy živí na pastvinách s pětihvězdičkovými výhledy – jsme se snažili utéct dalšímu hostění a za nechápavého vrtění hlavou všech dobrých domorodců jsme se posunuli do sedla kus za vesnicí. Ani tam jsme však nenašli osamění.

Jednak s námi stále byl Avar, který si nějak odmítal připustit, že jeho služby už nebudeme potřebovat a jednak mladý muž jménem Ayub, který by pokládal za urážku své osobní cti, pokud by nám za soumraku nepřipravil čaj. O večerní program tak bylo postaráno: projíždky na koni, doplnění stále přítomné lámané ruštiny o Ayubovu lámanou angličtinu a plánování následujících dní.

Avarovy zvěsti o vrtulnicích nad horami jsme i díky ujištění ostatních, že jeho řeči nemáme brát příliš vážně (místní obyvatelé

jej rozhodně nevedou v přehnané úctě a spíše jej považují za neškodného blázna), pouštěli jedním uchem dovnitř a druhým ven.

Čaj buděťe piť?

HLÍDAČI

S přáním šťastné pouti a pytlíkem čaje na cestu se s námi naši průvodci ráno přece jen rozloučili a my zamířili do hor, které se v dále rýsovaly lákavými křivkami. Čarovné výhledy a procházky mezi stády ovcí či koní kazily jen dvě věci – stoupání a průjem.

Pravidelný neduh všech cestovatelů, jejichž mikroflóra se odmítá smířit s netypickými potravinami a **ne vždy dokonale sterilní vodou**, nabral u jedné členky výpravy nadstandardní podobu a u mě podobu sice běžnou, ale stále silně vyčerpávající.

Proto jsme poměrně brzy odpoledne rozbili tábor v příjemném sedýlku poblíž zdroje vody a zatímco my dva marodi jsme se ujali stráže, zbytek expedice se nalehko vydal na obhlídku další cesty a nejbližších kopců.

Po chvíli, kdy se mé tělo jakž takž zmátořilo, jsem se vypravil na vlastní průzkum nejbližšího okolí a zvláště mě lákala vyhlídka na druhé straně sedla. Stádo ovcí [hlídané ostrážitými kavkazskými ovčáky](#), kteří už zdáli dávali najevo jakýkoliv nesouhlas s mým přiblížením, jsem s maximální úctou obešel, ale bohužel tady mají i přepadové jednotky.

Od 300 metrů vzdálené bačovny se na mě vyřítila smečka čtyř mazlíků, z kterých šel respekt i na dálku, natož ve chvíli, kdy mě začali zkušeně obkličovat. Vyškolen množstvím podobných setkání na [Balkáně](#) i v [Gruzii](#) jsem automaticky popadl nejbližší kámen a ohnal se v očekávání, že se psiska minimálně zarazí.

Nemá smysl popisovat

K mému zděšení se však šelma pohotově ohnala zpátky a já si mohl velmi podrobně prohlédnout její tesáky ve vzdálenosti deset centimetrů od mé ruky. Hlavou mi táhly neradostné myšlenky, jaké to asi je být roztrhán psy, a mezi nimi se nenápadně bila panika s rozumným uvažováním.

Velmi nejasně jsem vnímal baču, který zdálky cosi křičel a modlil se, aby ke mně stihl doběhnout včas. Psi na jeho povely nijak nereagovali a já se snažil z téhle šlamastyky opatrně vycouvat dokud ještě bylo kudy.

Jako ve filmu se mi několikrát smekla noha v sandálech, já si kecnul na zadek a jako pavouk se snažil opatrně lézt nazad pryč od štěkajících mord. Nevím jak dlouho celá scéna trvala, ale v jednu chvíli psi zřejmě usoudili, že jsem vycouval dostatečně daleko od neviditelné hranice označující jejich území a že jsem patřičně vyděšen, aby mě nenapadlo jí znovu narušit, a díkybohu se zastavili.

Ne že by přestali štěkat a cenit zuby, ale od tohoto momentu jsem získal zpátky víru, že by dnes nemusela téct krev.

Ovečky...

Rozklepaný jako ratlík jsem se vrátil do tábora a dumal jak moc se mám Veronice svěřovat s právě přestálým zážitkem. Po dvaceti minutách se u našeho stanu zjevil bača.

„To jsi ty v tom červeném triku, viděl jsem tě zdálky, jak na tebe vyběhli mí psi.“

„Da...“

„Jsem na tebe křičel, že si máš dřepnout a nic nedělat,“ vyprávěl s úsměvem.

Díky němu jsem se dozvěděl životně důležité ponaučení. Všude, kde jsem kdy byl, jsou [psi bázlíví na jakýkoliv náznak úderu](#) a pokud se zrovna nesnažíte uloupit jejich svěřenou kravku, nechají vás se vzájemným respektem v klidu odejít.

Avšak v [Ázerbájdžánu](#) mají jiný výcvik a jejich úkolem je

narušitele obklíčit a hlídat na místě, dokud nepřijde pán a nevyřídí si to s dotyčným osobně. Nejlepší strategií je tedy čupnout si na bobek a počkat než vás bača vyhodnotí jako neškodného turistu a ne zloděje nebo medvěda. Takže to zakopnutí mi zřejmě zachránilo kůži.

S bačou jsme příjemně poklábosili klasickým způsobem kombinujícím pantomimu a mé chabé znalosti ruštiny a ještě večer ze se za námi staval jeho kolega, aby nám věnoval obrovskou hroudu sýra, ve kterém jsme identifikovali měsíček a nějaké další bylinky.

To však nebyla jediná nečekaná návštěva v našem táboře. Půl hodiny po tom, co se první pastevec odebral za svými povinnostmi se zpoza blízkého kopečku ozvaly hlasy. Když jsem vystrčil hlavu ze stanu, zjevovaly se jednotlivé části jednoho z jejich původců v následujícím pořadí - hlava s kloboukem, kůň, uniforma, kalašnikov. Pohraničníci byli z naší přítomnosti překvapení zhruba stejně jako my z jejich, ale nedali se zaskočit.

„Pasy, víza, dokumenty!“

„Jistě, tady to je, ale ehm... jaké dokumenty?“

Ukázalo se, že ke vstupu do této oblasti je **potřeba speciální povolení**, o kterém jsme neměli potuchy a bez něj nás čekají zatím blíže nespecifikované problémy. Tak alespoň důkladně zkontrolovali papíry, kterými jsme disponovali a při obhlídce bagáže válející se okolo stanu narazili na arménské mapy, které měl Ondra srolované na víku od batohu.

V tu chvíli mě podruhé toho dne oblilo horko a jal jsem se vysvětlovat proč u sebe máme mapy země, s kterou je Azerbajdžán ve válečném stavu, a jaký je to hrozný omyl a že tam vlastně ani vůbec nechceme. Naštěstí tihle tři pánové nepatřili k

lidem, kteří cítí potřebu dělat potíže čistě z principu a tak se nechali uchlácholit a vyptali se na směr, kterým se vydali naši kamarádi a odcválali je odlovit.

Náš tábor

ROMANTICKÝ VEČER

Už ve chvíli, kdy se vojáci vraceli z úspěšného honu na naše kamarády a Zuzka se jako královna vezla v sedle jejich koně, jsme začali tušit, že tenhle průšvih by nemusel být tak žhavý. Pořád se sice tvářili vážně, ale po důkladném probrání mých fotek, kde nenašli žádné citlivé snímky, a naprosto nedůkladném prolustrování zbylých batohů z pěti metrů v průběhu jednoho mávnutí rukou se atmosféra značně uvolnila.

Plán byl následující: Protože se blíží noc, stráví ji s námi tady, aby

nás ohlířdali, a ráno nás vezmou do doliny na základnu. Vzhledem k tomu, že oni měli zbraně a my jen obavy, nedalo se nic namítat.

Stejně tak jsme se nehádali ani když k nám do stanu už za tmy dolehl pokyn: „*Pojďte se družít!*“ Už dříve si totiž *pagraničnici* vysílačkou zavolali o proviant na stan i zásoby a teď rozprostřeli deku, na které čekala krabice s brambory a masem a dvoulitrovka polské vodky.

Z tohohle večera pochází jeden z mých nejromantičtějších horských zážitků. Ukázalo se, že jejich kapitán a medik v jedné osobě je až nečekaně vzdělaný člověk a jednou z jeho zálib je hudba. Když vám chlápek s kvěrem na klíně, který vás zatknul, prohledal, opil a stejně zkritizoval že jste špatní hosti, protože málo jíte i pijete, po tom všem pustí ve dvou a půl kilometrech nad mořem a pod nebem posetým hvězdami z mobilu [Con te Partiro](#), zanechá to ve vás dojem, věřte mi.

Asi u třetího panáka jsem se osměřil: „*U vás v gorách Ramadán něť?*“

Odpověď mi bylo zasmání a mávnutí rukou. Jasně, proč si už tak těžký vojenský život ještě více ochuzovat. Když došla vodka, dostali jsme poučení, že máme nechat venku svítící čelovku na odrazení vlků a popřáli nám dobrou noc.

Bohužel se ukázalo, že varování před vlky nebylo ani trochu plané a nás čekala noční rozhlasová show v podobě naprosto obdivuhodné domobranné spolupráce v přímém přenosu. Doteď obdivuju systém signálních hlídek, který si vybudovali pastevečtí psi ze širého okolí.

Nevím, jestli každá noc v těchto končinách vypadá podobně a nebo jsme měli jen smůlu, ale neustále vytí z hlídkových míst a

zvuky vzájemného honu psovitých šelem klidnému snění příliš nepřejí.

Hřeben

HOST DO DOMU, BERAN NA ROŽEŇ

Ráno nás pohraničníci eskortovali nejprve zpátky do osady, kterou jsme již jednou procházeli. Zatímco cesta se nesla v uvolněném duchu, kdy jsme se smáli nejistým děvčatům vezoucím se na vojenských koních, v dědině nás začalo mrazit.

Kromě tří členů našeho doprovodu se tu během krátké chvíle sešla slušná společnost dalších uniformovaných chlapů, každý z jinou zbraní a všichni na nás vrhali podezřívavé pohledy. Nejošklivěji si nás přeměřoval holohlavý ostřelovač s dlouhou dragunovkou přes záda. Na jistotě nám nepřidal ani Ayub, který,

když zjistil s kým jsme přišli, vypadal, že by se nejraději do země propadl a nenápadně se nám snažil naznačit že se neznáme.

Usadili nás na terasu jednoho domu a bedlivě hlídali. Poprvé od základní školy jsem se musel někoho dovolit, jestli můžu jít na záchod. Dům patřil podřízenému jednoho z našich vojáků a ten se se svým svěřencem nijak nemazlil:

„Máš tu hosty, zařizni berana!“

Už tak jsme byli dost zmatení, ale když před námi krouhli jehně, seděli jsme jako pecky a pozorovali frmol okolo s nově nabytou nejistotou. Když se nás ptali, jakou skopovou specialitu bychom rádi, zmohli jsme se jen na nejisté mumlání a tak usoudili, že se necháme překvapit.

Zatímco se dělalo jídlo, měli jsme čas se trochu rozkoukat. Vypadalo to, že zrovna ty dny, kdy jsme si naplánovali náš trek, se ve zdejších horách koná armádní akce, jejíž účastníky jsme mohli vidět všude okolo. Rázem i Avarovy vrtulníky začínaly dávat smysl.

O něco později jsme se dozvěděli, že [Ázerbájdžán](#) má problém s uprchlíky z Dagestánu (ruská provincie s kterou hraničí) a ještě později jsme zjistili, jakou si z toho skuteční Dagestánci dělají srandu.

Naštěstí to vypadlo, že naši pohraničníci nás nepokládají za nebezpečné živly a tak jsme se poté, co vyslechli místní obyvatele a ujistili se, že nikam neprchneme (bodejť bez pasů, které nám zabavili), mohli začít i relativně svobodně – byť stále pod dozorem – pohybovat. Dokonce se k nám začal hlásit i náš mladý kamarád Ayub, i když měl stále trochu nezdravou barvu v obličeji.

Jehně nezahnulo nadarmo a jeho vnitřnosti dlouho dušené v kotlíku se spoustou zeleniny byly znamenité vzhledem k tomu, že osobně podobné lahůdky příliš nevyhledávám. Když byla sněžena většina z toho, co nám předložili, zavelel velitel k dalšímu přesunu.

Při sestupu do doliny k řece jsem se skamarádil s holohlavým ostřelovačem, z kterého se vyklubal zábavný chlapík. Nejdříve ode mě chtěl koupit pohorky, protože jejich armádní škrpály se našim kvalitním trekovkám nemůžou rovnat, ale ukecal jsem jej, že by mu byly malé.

Potom si aspoň chtěl vyzkoušet krosnu, kterou nahodil, jako by nic nevážila a místo ní mi vrazil do ruky uzdu koně. Když mi ji dole s úsměvem vracel, konstatoval, že nejsme žádné máčky, když se taháme s takovým závažím, ale že aspoň máme kvalitní vybavení.

VÝSLECH

U řeky na nás nabral vojenský nákladák, který rozšířil pestrou sbírku dopravních prostředků, kterou jsme se v průběhu naší šestitýdenní expedice svezli. Ten nás doručil k rozlehlé budově armádní základny, kde veselí řadových vojáků vystřídala úřednická strohost.

Galantně se nás optali, zda si přejeme být podušeni v angličtině a nebo na ruský způsob a pak nás předvedli do malé zasedací místnosti, kde na nás už čekal vyšší důstojník s hvězdami na výložkách. Nebyli by to ale Azerbajdžánci, aby se nejdříve neservíroval čaj – mimochodem zdaleka nejlepší, který jsme v této zemi pili. Škoda, že při patnáctminutovém výslechu, kdy se nás ptali na všechno možné, nebyl pořádně čas si jej vychutnat.

Kde a jak jsme se dozvěděli o jejich zemi, jaké jsou naše plány, jestli jsme s bráchou opravdu bráchové a podobně byly z těch lehčích otázek.

Nejvtipnější bylo, když na nás vyrukovali s fintou, „*kde je těch pět dalších Čechů, kteří s vámi přešli hranice?*“ V tu chvíli jsme opravdu nevěděli, co tímhle zjevně nesmyslným dotazem sledují. Byli jsme si vzhledem k malému provozu na hraničním přechodu značně jistí, že jsme v danou dobu byli jedinými střeoevropyany vstupujícími do země.

Naše zmatené obličejy je zjevně uspokojily a tak po čtvrt hodině zaznělo osvobozující: „*Welcome to Azerbaijan, sorry for all of this, it was only for your own security.*“

Po této kouzelné formulce nám ozřejmili, že námi navštívenou

oblast nelze navštívit bez speciálního povolení od ministerstva a stejně tak ani oblast okolo Shahdagu a Bazarduzi, kam jsme měli namířeno v následujících dnech.

Dále nám velmi důkladně vysvětlili, že se o podobnou vylomeninu už nemáme znovu pokoušet a že příště by na nás nemuseli být tak hodní. Všechno jsme jim samozřejmě odkývali a vztek nad tím, že se kvůli nečekané byrokratické svévůli nepodíváme na nejvyšší horu Azerbajdžánu, jsme odložili na později.

Při odchodu ze základny se na nás zubil můj holohlavý kámoš a gestem se ptal, jak jsme pochodili. Zamávali jsme mu, že je všechno ok a dva džípy nás na armádní útratu odvezly do centra Zagataly.

I díky znamenitému kebabu, který se tady prodává na každém rohu za pár korun, jsme se rychle otřepali z přestálého šoku a mohli obdivovat kýče parku Heydara Aliyeva. Nutno říct, že fontánka s růžovými rybičkami ani mozaika s tamburistou a zapadajícím sluncem v podobném tónování nenechají nikoho příliš dlouho trudnomyslným a když si opodál takových skvostů ustelete na noc, nezbývá než se těšit, jaké zážitky ještě tenhle pobyt přinese.

Mozaika v parku

FOTOGALERIE

PRAKTICKÉ INFO

Tady jsem vyznačil naši zamýšlenou trasu. Bohužel dále než do horské vesničky se od roku 2013 není možné legálně dostat [bez speciálního povolení](#). I ta ovšem stojí za návštěvu a minimálně by mělo být možné si naplánovat přechod přes ní.

Psi v Azerbajdžánu mají často jiný výcvik než ve zbytku světa, takže pozor na to. Postup popsany v článku mi doporučil přímo bača, jehož hafani se na mě vrhli. Můžete si přečíst také [jak se v podobných situacích zachovat obecně](#).

V Zagatale se dá přespat v parku Heydara Aliyeva. Počkejte ale s rozbitím tábora na noc a ideálně se zeptejte hlídače parku, zda vás tam nechá. Budou na vás sice koukat divně, ale hrát šílené turisty se většinou vyplácí.

Pokud už se zdržíte ve městě, doporučuji se projít po malém parčíku poblíž turistického centra a obhlédnout staré kamení a kostelík nedaleko. Když už pro nic jiného tak pro lidi, kteří se zde pohybují. A taky zde můžete tak jako my potkat nějaké další turisty a zjistit pár užitečných věcí.

Když už jste v Azerbajdžánu, určitě si dejte místní kebab kdekoliv z okýnka na ulici. Stojí pár korun a nedá se srovnat s tím co se prodává u nás. Ani návštěvu čajovny (*čajchany*) byste neměli vynechat. Obvykle mimo turistické pasti stojí konvička jeden nebo dva manaty.

Veškeré info o vízech do Azerbajdžánu a povoleních ke vstupu do pohraničních oblastí [shrnuté zde](#).

Tento článek pochází z webu [Za horami.cz](#), kde najdeš jeho online verzi včetně případné fotogalerie. Až budeš opět ve spojení se světem, můžeš se také podívat na Facebook [@zahoramicz](#), co je nového.